

ก้าวทันวิจัยกับ ศจย.

TRC research update

กำไรต้องปรับโครงสร้างภาษียาสูบ

ไม่ขึ้นภาษี ราคายุ่ง
ถูกลง เมื่อเทียบกับค่า
ครองชีพ

วิธีคิดภาษีบุหรี่นำเข้าต่าง^{จากบุหรี่ในประเทศไทยไม่}
^{สอดคล้องกับกิจกรรม}
ค้าโลก

บุหรี่นำเข้าราคาถูก ยังห้อ^{ใหม่ๆ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2549}

ไม่มีโครงสร้างภาษีตาม^{สภาพ บริบทต่างชาติแจ้งราคา}
นำเข้าต่าง

ในอดีตที่ผ่านมาการขึ้นภาษีในประเทศไทยมีผลในการลดผู้สูบหน้าใหม่น้อย เนื่องจาก อัตราเพิ่มต่อทำให้ราคายุ่งถูกลงเมื่อเทียบกับค่าครองชีพ ครั้งสุดท้ายมีการเพิ่มภาษีในปี 2552 ซึ่งผ่านมา 3 ปีแล้ว ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องมีการปรับภาษียาสูบและขอให้มีภาษีตามสภาพด้วย เพื่อให้บุหรี่ราคามีถูกจนเยาวชนเข้าถึงได้ง่ายมากเหมือนที่เป็นอยู่ในขณะนี้

Editor's talk

พญ.ดร.ศิริวรรณ พิทยรังสฤษฎิ์

ก้าวทันวิจัยกับ ศจy. จัดทำขึ้นเพื่อเป็นสื่อกลางในการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างนักวิจัยด้านการควบคุมยาสูบเพื่อต่อยอดองค์ความรู้ และนำไปสู่การผลักดันการเปลี่ยนแปลงในสังคมบนฐานขององค์ความรู้

ก้าวทันวิจัยกับ ศจy. ฉบับนี้ออกเป็นฉบับที่ 9 แล้วประจำไตรมาสแรกของ พ.ศ.2555 โดยเนื้อหาจะเน้นไปที่ปัญหาราคาบุหรี่ โครงสร้างภาษียาสูบ และมาตรการภาำชีนำเข้ำย High light อยู่ที่การผลักดันข้อเสนอเชิงนโยบายจากที่ประชุมเครือข่ายได้เสนอให้มีนโยบายจัดเก็บภาษีสรรพสามิตเพื่อจำกัดการบริโภคบุหรี่และการปรับโครงสร้างภาษีบุหรี่ นอกจากนี้ยังได้รวมรวมบทคัดย่อของงานวิจัยเรื่องภาษียาสูบมาไว้ในฉบับด้วย อีกทั้งยังแนะนำหนังสือเกี่ยวกับภาษียาสูบที่นำเสนอโดยนักวิจัยและข่าวสารจากขั้นเคลื่อนไหวของการควบคุมยาสูบของศูนย์วิจัยและการจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ (ศจy.)

ผู้ช่วยบรรณาธิการประจำฉบับ
ปวีณา ปันกระจาง

กองบรรณาธิการ

Dr. Stephen Hamann

นุชรี ศรีวิโรจน์
อรทัย ใจบุญ

Artwork

อดิศักดิ์ เนาวรัตนการ

- 2** เรื่องจากปก
- 3** จุดประเด็น ปัญหาราคาบุหรี่
- 5** Hot Issue:
ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเกี่ยวกับภาษีสรรพสามิตบุหรี่
- 10** งานวิจัยต่างประเทศ
- 15** งานวิจัยในประเทศไทย
- 21** หนังสือน่าสนใจ
- 22** แวดวง ศจy.

สำนักงาน

ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ

เลขที่ 420/1 อาคารเนกประสงค์ ชั้น 5 มหาวิทยาลัยมหิดล ถนนราษฎร์英勇 กรุงเทพฯ 10400 Tel. 0-2354-5346, Fax. 0-2354-5347

ปัญหาราคาบุหรี่

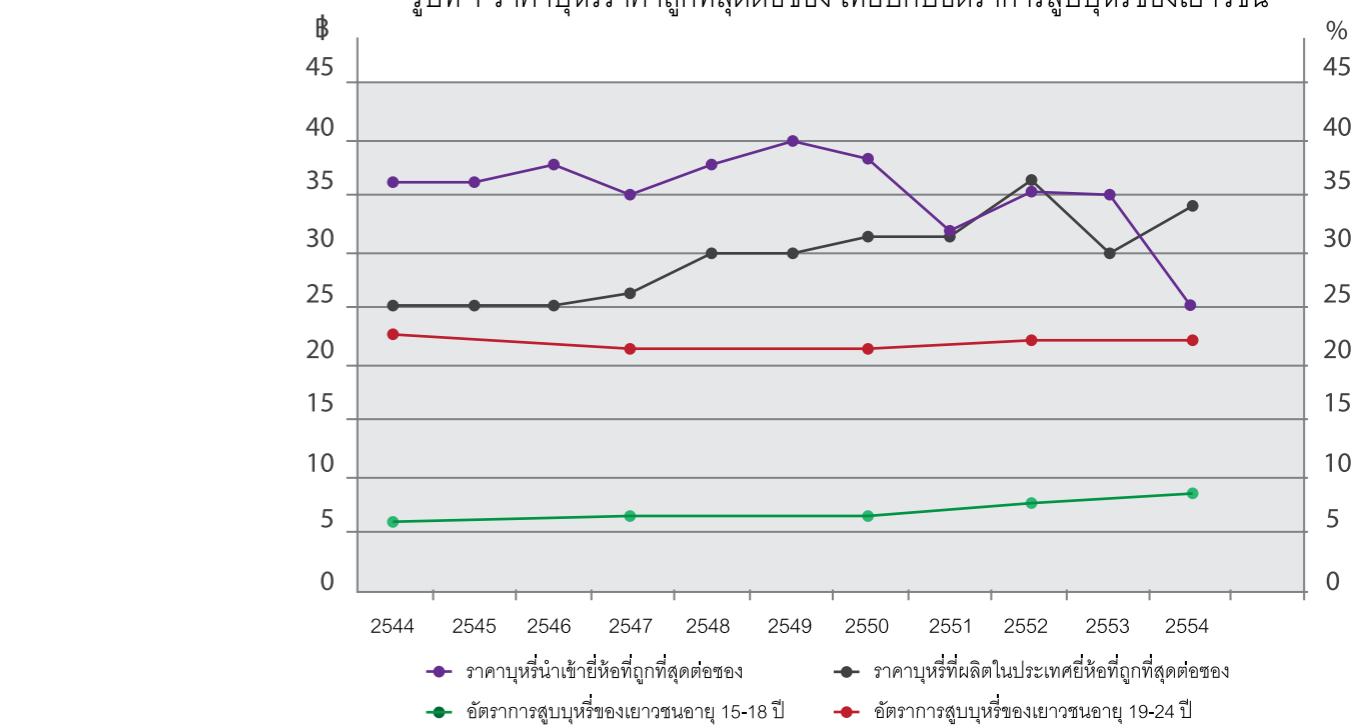
พญ.ดร. ศิริวรรณ พิทยรังสฤษฎิ์
ปวีณา ปันกระจาง

อัตราภาษีสรรพสามิตบุหรี่ตั้งแต่ปี พ.ศ.2545 ถึงปี พ.ศ. 2554 มีอัตราที่เพิ่มขึ้นอย่างช้าและชะงักอยู่ที่ร้อยละ 85 ของราคาหน้าโรงงานหรือ ราคา C.I.F. (Cost, Insurance and Freight) ตั้งแต่ปี พ.ศ.2552 ในขณะที่ อัตราเงินเฟ้อในปี พ.ศ.2553 และ พ.ศ.2554 เพิ่ง 3.30% และ 3.81% จึงเหมือนกับว่าราคابุหรี่ถูกลงเมื่อเทียบกับค่าครองชีพ

ที่สำคัญคือ บุหรี่นำเข้ายังห้อที่ถูกที่สุด มีแนวโน้มราคาลดลงตั้งแต่ปี พ.ศ.2549 จนถึงปัจจุบันมีบุหรี่ราคาน้ำดื่มที่ซองละ 25 บาท ในขณะเดียวกันบุหรี่ผลิตในประเทศไทยแข็งขันด้านราคา โดยมีราคาน้ำดื่มที่ซองละ 33 บาท จากการที่บุหรี่ราคากลางเพิ่มอย่างมากส่งผลให้เยาวชนมีกำลังซื้อและสามารถเข้าถึงบุหรี่ได้ง่ายกว่าเดิม เห็นได้ชัดจากการสูบบุหรี่ของเยาวชนอายุ 15-18 ปี และ 19-24 ปี มีอัตราการสูบบุหรี่เพิ่มขึ้นมาตลอดในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ส่งผลให้อัตราการสูบบุหรี่ในภาพรวมสูงขึ้นเป็นครั้งแรกในรอบ 20 ปี จากจุดต่ำสุดปี พ.ศ.2552 ที่ ร้อยละ 20.7 เป็น ร้อยละ 21.4 ในปี พ.ศ.2554

รูปที่ 1 ราคابุหรี่/ราคากลางที่สุดต่อซอง เทียบกับอัตราการสูบบุหรี่ของเยาวชน

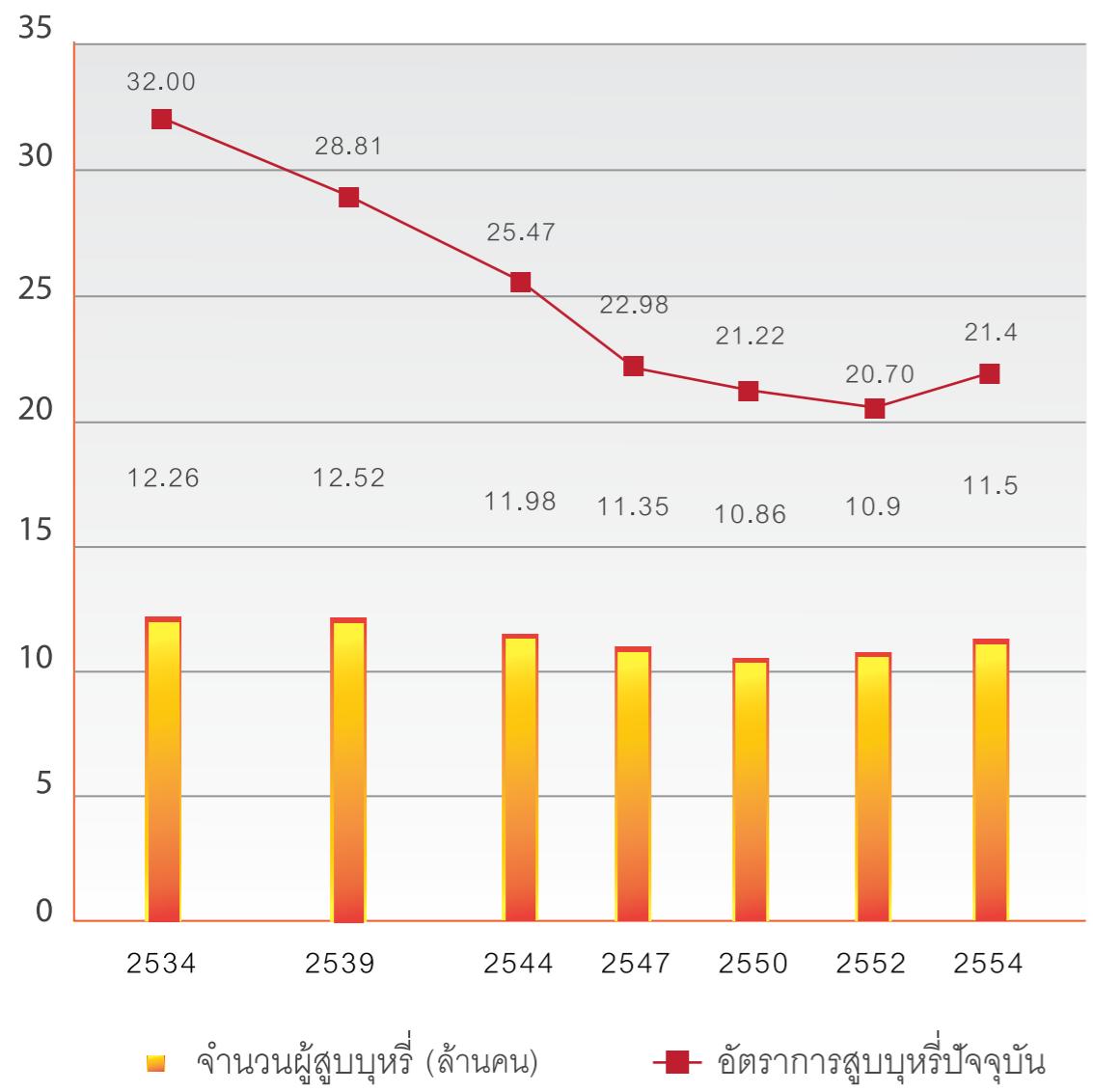

แหล่งที่มา:

วิเคราะห์โดยศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ มหาวิทยาลัยมหิดล

ข้อมูลมาจาก กรมสรรพากร และข้อมูลอัตราการสูบบุหรี่จาก สำนักงานสถิติแห่งชาติ

รูปที่ 2 จำนวนและอัตราการสูบบุหรี่ปั๊บฉุบของประชากรไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป

แหล่งที่มา:
สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ข้อเสนอแนะ: เสียงนโยบายเกี่ยวกับภาษีสรรพสามิตยาสูบ

โดย ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ และเครือข่ายนักวิจัย (ณ มีนาคม 2555)

ข้อเท็จจริง...

- ▶ 1. องค์ประกอบของภาษีบุหรี่ซิกาแรต² นี้ดังนี้
  - 1) อากรขาเข้า (ปี พ.ศ.2553 : อาฟต้า อัตราภาษีจะลดลงจากร้อยละ 5 เป็น 0)
  - 2) ภาษีสรรพสามิตยาสูบ (85%)
  - 3) ภาษีบำรุงองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) 0.93 สตางค์ต่อมวนหรือซองละ 1.86 บาทต่อซอง
  - 4) ภาษีส่งเข้ากองทุนสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) 2% ของภาษีสรรพสามิตยาสูบ
  - 5) ภาษีที่วีสาขาวarnas (TPBS) 1.5% ของภาษีสรรพสามิต
  - 6) ภาษีมูลค่าเพิ่ม 7% ของราคาขายปลีกสูงสุด

สภาพปัจจุบัน...

แนวโน้มอัตราการสูบบุหรี่ในประชากรไทยอายุ 15 ปีขึ้นไปในรอบ 20 ปีที่ผ่านมามีแนวโน้มที่ลดลง โดยจากร้อยละ 32 (12.3 ล้านคน) ในปี พ.ศ.2534 เป็นร้อยละ 21 (10.9 ล้านคน) ในปี พ.ศ.2552 แต่กลับสูงขึ้นเล็กน้อยในปี พ.ศ.2554 เมื่อเทียบกับปี พ.ศ.2552 ทั้งนี้จากการวิเคราะห์รายกลุ่มอายุพบว่า **กลุ่มอายุ 15-18 ปี และ 19-24 ปี มีอัตราการสูบบุหรี่เพิ่มขึ้นมาต่อตัวในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา¹**

- ▶ 2. ประเทศไทยดำเนินมาตรการในการควบคุมการบริโภคยาสูบหลายมาตรการพร้อมๆกัน เช่น การเก็บภาษีเพื่อเพิ่มราคาขายปลีก, การควบคุมการโฆษณา, การคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่ ตลอดจนการซ่วยเดิกบุหรี่ เป็นต้น จึงทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการลดอัตราการบริโภคยาสูบในช่วงที่ผ่านมา แต่มาตรการที่ใช้แล้วจะค่อยๆ ลดประสิทธิภาพลง เนื่องจากบริบทได้ปรับเปลี่ยนไป เช่น ข้อตกลงการค้าเสรี AFTA ลดอากรขาเข้าสินค้ายาสูบจากประเทศที่มีข้อตกลงร่วมกันลงเหลือร้อยละ 5 ตั้งแต่ปี พ.ศ.2546 และเหลือร้อยละ 0 ตั้งแต่ปี พ.ศ.2549 ซึ่งไทยมีข้อตกลงเช่นนี้กับประเทศไทยด้วยมีผลตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ.2553 ทำให้สินค้ายาสูบที่มาจากการค้าในอาเซียนและประเทศจีนราคาถูกลงและเข้ามาแข่งขันได้มากขึ้น

- ▶ 3. การกำหนดฐานราคาหน้าโรงอุตสาหกรรมหรือราคา C.I.F. จึงใจให้ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าเจ้งราคานุต្តา กว่าความเป็นจริงเพื่อเสียภาษีต่ำ สงผลให้รายได้ภาษีลดลงจึงจำเป็นต้องเก็บภาษีตามสภาพด้วย เพื่อให้ราคาบุหรี่ไม่เติมมาก จนเยาวชนเข้าถึงได้ง่าย

▶ 4. นับตั้งแต่ปี พ.ศ.2535 จนถึงปัจจุบันประเทศไทยมีการปรับขึ้นภาษีสรรพสามิตบุหรี่ชิกาแรตรวม 9 ครั้ง จากอัตราภาษีร้อยละ 55 ของราคามาเป็นร้อยละ 85 ของราคาน้ำโรงงาん³ (ครั้งล่าสุดเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2552) ปัจจุบันค่าเฉลี่ยสัดส่วนภาษีบุหรี่โดยรวมต่อราคายาปลีกของประเทศไทยมีค่าประมาณร้อยละ 62.4 จัดอยู่ในระดับปานกลางเมื่อเปรียบเทียบกับค่าสัดส่วนที่องค์กรอนามัยโลก (WHO) เสนอ คือร้อยละ 66-75 และถือว่าภาษีสรรพสามิตบุหรี่ได้ปรับเพิ่มขึ้นไปไม่มากเมื่อเปรียบเทียบกับในอดีต (ก่อนปี พ.ศ.2535) ที่เคยจัดเก็บภาษีสรรพสามิตบุหรี่ในอัตราร้อยละ 55 ของราคายาปลีกบุหรี่

▶ 5. กฎหมายปัจจุบันกำหนดอัตราเพดานภาษีตามมูลค่าที่ร้อยละ 90 และขัตตราตามปริมาณ 3 บาทต่อกรัม แต่อัตราที่บังคับใช้ในปัจจุบัน ประกาศครั้งล่าสุดเดือนพฤษภาคม 2522 ใช้อัตราต่ำกว่าอัตราเพดาน

▶ 6. ผลกระทบของการขึ้นภาษีมีผลต่อรายได้ภาษีสรรพสามิตบุหรี่ชิกาแรตที่รัฐจะจัดเก็บได้มากกว่าสัดส่วนที่ทำให้อัตราการสูบบุหรี่ลดลง ทั้งนี้เนื่องจากค่าความยืดหยุ่นของการบริโภคบุหรี่ต่อราคายูที่ระหว่าง -0.0418 ถึง -1.003 เฉลี่ยอยู่ที่ -0.39^{4,5} ส่วนค่าความยืดหยุ่นของการบริโภคยาเส้นมวนเองต่อราคายังไม่ทราบ แต่องค์กรอนามัยโลกให้สมมติฐานเป็น -1.0 เนื่องจากเป็นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคในกลุ่มผู้มีรายได้น้อย นอกจากนี้ยังมีค่า Trade down effect เป็นร้อยละ 50 ถ้าคือ ครึ่งหนึ่งของปริมาณการใช้ยาสูบที่ลดลงเกิดจากผู้เลิกใช้ยาสูบ ส่วนอีกครึ่งหนึ่งจะปรับตัวไปใช้ยาสูบที่มีราคาต่ำกว่า ดังนั้นในการปรับอัตราภาษีเพื่อลดการบริโภคควรดำเนินมาตรการให้บุหรี่ที่มีราคากลุ่มนี้ ราคาสูงขึ้นด้วยและเก็บภาษียาเส้นเพื่อให้ราคากลุ่มนี้ด้วย จึงจะทำให้มาตรการมีประสิทธิภาพในการลดการบริโภคยาสูบ

▶ 7. มีรายงานวิจัยประมาณว่าสัดส่วนบุหรี่ลักษณะไม่เสียภาษีมีประมาณร้อยละ 10-11 ของปริมาณการบริโภคบุหรี่ชิกาแรตในประเทศไทย⁴ ซึ่งมีพบการลักลอบได้ทั้งของทางการนำเข้าผ่านแดนทางเรือและทางรถ นอกจากราคาที่ยังมีผู้อาศัยอยู่อย่างกว้างขวางที่อนุญาตให้ถือนำเข้าราชอาณาจักรได้ไม่เกิน 200 มวน เดินวนผ่านแดนวันละหลายรอบเพื่อนำเข้าบุหรี่ไม่เสียภาษี

ประเทศไทยปรับห้ามนำเข้าบุหรี่ที่ไม่เสียภาษีและที่เกาส่องกงอนุญาตให้นำเข้าบุหรี่ที่ไม่เสียภาษีได้เพียง 19 มวน โดยมาตรการของ 2 ประเทศร่วมกับมาตรการอื่นๆ มีประสิทธิผลในการควบคุมอัตราการสูบบุหรี่ได้ต่ำกว่าร้อยละ 15

ข้อเสนอแนะ: กิจกรรมขออนุญาตเก็บภาษีสรรพสามิตเพื่อวัตถุประสงค์ทางสุขภาพ

การใช้เงินโดยบاعยจัดเก็บภาษีสรรพสามิตเพื่อจำกัดการบริโภคบุหรี่ จำเป็นต้องปรับปุ่งเครื่องมือ 3 สาขาวิชา (1) กฎหมายยาสูบ (2) โครงสร้างอัตราภาษียาสูบ และ (3) ระบบการบริหารจัดเก็บภาษีสรรพสามิตบุหรี่ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตบุหรี่ เพราะพระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ.2509 (กฎหมายยาสูบปัจจุบัน) และระบบการบริหารจัดเก็บภาษีสรรพสามิตบุหรี่ที่เป็นอยู่ถูกออกแบบมาเพื่อรองรับการหารายได้เข้ารัฐเป็นสำคัญ

ภาระภาษีสรรพสามิตต่อราคายาปลีกบุหรี่มีแนวโน้มลดลง จำเป็นที่รัฐต้องปรับปุ่งโครงสร้างภาษีสรรพสามิตบุหรี่ให้สัมพันธ์กับราคายาปลีกบุหรี่ จึงเสนอให้รัฐจัดเก็บภาษีสรรพสามิตบุหรี่แบบอัตราแบบผสม คือ อัตราตามสภาพ (บาทต่อมวน) (Unit-Based) บวกกับอัตราตามมูลค่าจากฐานราคายาปลีกบุหรี่ (ร้อยละของราคายาปลีก) เพื่อให้เงินโดยบاعยภาษีสามารถตอบสนองต่อวัตถุประสงค์การจำกัดปริมาณการบริโภคบุหรี่ได้อย่างมีประสิทธิผล และรักษารายดับรายได้ภาษีบุหรี่ให้ไม่ลดลงไปจากเดิม

อย่างไรก็ตาม การปรับปุ่งระบบจะมีผลลัพธ์ขั้นตอน ดังนี้ จึงมีข้อเสนอแยกเป็นนโยบายเร่งด่วน และนโยบายระยะกลาง (ข้อเสนอระยะเร่งด่วนสามารถทำได้ทันที ซึ่งจะไม่กระทบต่อผู้บริโภครายได้น้อยมากนักแต่จะส่งผลดีให้กระตุ้นให้ลดการบริโภคบุหรี่และยาเส้นมวนเอง)

นโยบายเร่งด่วน... สามารถทำได้ทันที โดยดำเนินการดังนี้

(1) ปรับเพิ่มอัตราภาษียาสูบทุกประเภท เพื่อลดหรือขัดผลของ *Trade down effect* ซึ่งอาจเกิดขึ้นเมื่อมีการปรับภาษียาสูบเพียงบางประเภท โดยยกยกผลกระทบจากการคลังแก่ไขเพิ่มเติมอัตราค่าแสตมป์ยาสูบ เสนอโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังโดยผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการรัฐมนตรี

(1.1) ปรับเพิ่มอัตราภาษีบุหรี่จากร้อยละ 85 เป็นร้อยละ 87 (ของราคาน้ำเงินงาน หรือ C.I.F.) รวมทั้งกำหนดอัตราภาษีขั้นต่ำเป็น 25 บาทต่อซอง (หรือ 1.25 บาทต่อกิโล)

(1.2) ปรับเพิ่มภาษียาเส้นตามปริมาณจาก 0.01 บาท ต่อ 10 กิโล เป็น 0.07 บาทต่อกิโล และปรับอัตราตามมูลค่าเป็นร้อยละ 7 สูปีได้ดังตารางนี้

ประเภทยาสูบ	อัตราภาษีปัจจุบัน		อัตราที่เสนอ	
	ตามมูลค่า (ร้อยละ)	ตามปริมาณ	ตามมูลค่า (ร้อยละ)	ตามปริมาณ
ยาเส้น	0.1	0.01 บาท ต่อ 10 กิโล	7	0.07 บาท ต่อกิโล
บุหรี่ชิกาแรต	85	-	87	1.25 บาท ต่อกิโล

(2) ยกเลิกกฎกระทรวงการคลัง ฉบับที่ 158 (พ.ศ.2526) ออกตามความในประมวลวัชภูมิฯ ว่าด้วยภาษีเงินได้ ยกเลิกการเสียภาษีเงินได้แทนผู้ขายของโรงงานยาสูบ เพื่อให้ผู้ขายเสียภาษีด้วยตนเอง

▶ นโยบายระยะกลาง... ดำเนินการดังนี้

(1) ออกประกาศกรมสรรพาณิช เพื่อปรับเพิ่มอัตราค่า ใบอนุญาตให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ

(2) แก้ไข พ.ร.บ. ยาสูบ พ.ศ.2509 เพื่อปรับฐานภาษีตาม มูลค่ามาเป็นการคำนวนจากราคาขายปลีกก่อนรวมภาษีมูลค่าเพิ่ม

(3) แก้ไข พ.ร.บ. ยาสูบ พ.ศ.2509 เพื่อยกเลิกการยกเว้น ภาษียาสูบพันธุ์พื้นเมืองพร้อมกับให้มีการกำกับดูแลเช่นเดียวกับ ยาสูบพันธุ์ต่างประเทศ

ยกเลิกการอนุญาตให้มีบุหรี่ชิกาแรตที่ไม่ได้ปิดแสตมป์ไว้ใน ครอบครองหรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรได้ 200 มวน

ผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น (ปรับปูงจากคู่มือภาษียาสูบ สำหรับเจ้าหน้าที่ : Tax Manual โดยสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง)⁶

▶ กรณีที่ ปรับเพิ่มภาษีบุหรี่และยาเส้น แบบค่อยเป็นค่อยไปตามข้อเสนอนโยบายเร่งด่วน

ก.รายได้ภาษีสรรพาณิชบุหรี่เพิ่มขึ้น 6,523 ล้านบาท รายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มเพิ่มขึ้น 319 ล้านบาท รายได้ สสส. เพิ่มขึ้น 109 ล้านบาท รายได้ Thai PBS เพิ่มขึ้น 82 ล้านบาท รายได้ อบจ. ลดลง 291 ล้านบาท

ข.ราคาน้ำบุหรี่กลุ่มราคาระดับสูง ระดับกลาง และระดับล่าง เพิ่มขึ้น 9 บาทต่อซอง 7 บาทต่อซองและ 9 บาทต่อซองตามลำดับ โดยภาษีสรรพาณิชเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 8 บาทต่อซอง 6 บาทต่อซองและ 7 บาทต่อซอง ตามลำดับ

ค.ปริมาณการบริโภครวมลดลงร้อยละ 6.2 โดยจะมีสัดส่วน การบริโภคบุหรี่เป็นร้อยละ 46 ของการบริโภคยาสูบ กล่าวคือปริมาณการบริโภคบุหรี่ชิกาแรตหลังรวมผลของ *Trade down effect* มีจำนวนลดลง 116 ล้านซอง และกลุ่มผู้สูบบุหรี่ปรับตัวไปใช้ยาเส้นเพิ่มขึ้นประมาณ 764 ตัน และได้ภาษีสรรพาณิชจากยาเส้น 1,100 ล้านบาท (ประมาณว่ามี 50% ที่ยังไม่ต้องเสียภาษีเนื่องจากเป็นพันธุ์พื้นเมือง ซึ่งควรให้ภาครัฐเป็นของผู้ประกอบการ)

ง.สัดส่วนภาษีสรรพาณิชบุหรี่ต่อราคายาปลีกเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 56.0 เป็นร้อยละ 59.7 และสัดส่วนภาษีบุหรี่ทุกประเภทต่อราคายาปลีกเฉลี่ยแบบตั้งน้ำหนัก เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 62.6 เป็นร้อยละ 66.2

จ.ราคายาเส้นห่อขนาด 20 กรัม เพิ่มขึ้น 1.5 บาท จาก 5 บาท เป็น 6.5 บาท

▶ เอกสารอ้างอิง

- ศิริวรรณ พิทยรังสฤษฎิ์ และประภาพรรณ เอี่ยมอนันต์. สรุปสถานการณ์การควบคุมการบริโภคยาสูบ. กรุงเทพฯ : ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ. 2554. หน้า 1-2.
- พระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ.2509. 2509.
- กรมสรรพาณิช. ข้อมูลสถิติ. สืบต้นเรื่อง 15 กรกฎาคม 2554 จาก www.excise.go.th
- อิศรา ศานติศาสน์. การวิเคราะห์ทางด้านเศรษฐกิจของการควบคุมบุหรี่ในประเทศไทย. วารสารสุขภาพ นิชนาการ และประชากร. ภาควิชาทางเศรษฐศาสตร์ในภาควิชาระบบที่ 15. 2546.
- Pavanapun P. Empirical Analysis of Cigarette Tax Avoidance in Thailand. Duke University-Southeast Asia Tobacco Control Alliance (Duke SEATCA) capacity building project in Illicit Trade in Tobacco and Tobacco control Research and Knowledge Management Center (TRC). 2010.
- สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง. คู่มือภาษียาสูบสำหรับเจ้าหน้าที่ : Tax Manual. 2554.

งานวิจัยต่างประเทศกี่น่าสนใจ

การเก็บภาษียาสูบ :

หนึ่งในมาตรการทางการเพื่อการควบคุมยาสูบ

ดร. สตีเฟ่น ยาร์เมนน์, ที่ปรึกษาด้านการต่างประเทศ

นายโรเบิร์ต พรอยเตอร์ นักประวัติศาสตร์ได้ตั้งข้อสังเกตว่าการเก็บภาษียาสูบมีขึ้นมาตั้งแต่ประมาณศตวรรษที่ 17 เมื่อว่าในหลายประเทศจะไม่มีโรงงานยาสูบที่ผู้ขายโดยรัฐแล้วก็ตามแต่รายได้ที่สำคัญของหลายประเทศยังมาจาก การเก็บภาษียาสูบอยู่ในปี พ.ศ.2548 ประเทศไทยมีรายได้จากการเก็บภาษียาสูบคิดเป็นร้อยละ 7.6 ของรายได้ทั้งหมดที่รัฐบาลได้รับ เมื่อว่าในประเทศไทยร้ายจะสามารถเรียกเก็บภาษียาสูบได้สูงถึงร้อยละ 90 ของราคายาหุหรือก็ตาม แต่ผลิตภัณฑ์ยาสูบที่เสียภาษีต่ำและมีราคาถูกก็ยังเป็นสิ่งที่พบเห็นได้ทั่วไปทั่วโลก ยิ่งกว่านั้นเกือบทุกรัฐในสหรัฐอเมริกายังเก็บภาษียาสูบไม่ถึงครึ่งหนึ่งของราคายาหุหรือเลียด้วยคำชี้¹

ถ้ามีการเรียกเก็บภาษีสรรพสามิตในอัตราที่สูงแล้วการบริโภคยาสูบก็จะลดลงมีเพียงแค่ 5 ประเทศในโลกเท่านั้นที่มีเก็บภาษีสรรพสามิตเกินกว่าร้อยละ 70 ของราคายาหุหรือ (ตามข้อมูลขององค์กรอนามัยโลก) นอกจากนี้เมื่อว่าประเทศสมาชิกขององค์กรอนามัยโลกจำนวน 166 ประเทศมีการเรียกเก็บภาษีสรรพสามิตจากยาสูบอยู่แล้ว แต่มีเพียง 27 ประเทศเท่านั้นที่ใช้รายได้จากการเก็บภาษีดังกล่าวเพื่อวัตถุประสงค์ด้านสุขภาพภาครัฐบาลมีรายได้จากการเก็บภาษียาสูบทั่วโลกโดยรวมในแต่ละปีเกือบ 133,000,000,000 ดอลลาร์สหรัฐ แต่กลับมีการใช้จ่ายเพื่อการควบคุมการบริโภคยาสูบเพียงแค่ 1,000,000,000 ดอลลาร์สหรัฐเท่านั้น² รายได้โดยรวมที่รัฐบาลนำมาใช้เพื่อการควบคุมยาสูบนั้นคิดเป็นมูลค่าเพียงเล็กน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับรายได้ที่ได้รับจากการเก็บภาษียาสูบที่สูงลงทุนเพื่อการควบคุมยาสูบมีเงินทุนสำรองไม่มากนัก แต่กลับสามารถนำมานำการต่างๆ มาใช้ป้องกันการบริโภคยาสูบได้โดยประสบความสำเร็จในประวัติศาสตร์ด้านเวชกรรม

รายละเอียดเกี่ยวกับความรู้ในการเก็บภาษีสรรพสามิตในผลิตภัณฑ์ยาสูบนั้นมีมากmany เช่น อุ่นในหนังสือชื่อ *The Tobacco Atlas และ Effectiveness of Tax and Price Policies in Tobacco Control* จาก *การทบทวนบทความในวารสาร Tobacco Control* เรื่อง *Tobacco taxes as a tobacco control strategy* มีประเด็นที่สำคัญดังนี้^{3,4,5}

- การเพิ่มภาษียาสูบให้สูงขึ้นทำให้ผู้สูบบุหรี่เลิกสูบบุหรี่
- ป้องกันนักสูบบุหรี่หน้าใหม่จากการสูบบุหรี่
- ลดการสูบบุหรี่ในผู้ที่สูบอย่างต่อเนื่อง
- สรุปผลกระทบอย่างมากต่อกลุ่มวัยรุ่นและผู้มีรายได้น้อยซึ่งมีความรู้เรื่องอันตรายที่เกิดจากการสูบบุหรี่ไม่มากนัก

ข้อโต้แย้งเบื้องต้นกีฬาสูบบุหรี่เพื่อลด

การบริโภคยาสูบ

ข้อโต้แย้งเบื้องต้น...

อยู่บ่นความเห็นเรื่องผลกระทบ 4 ประการ ดังต่อไปนี้ คือ

1. ผลกระทบต่อรายได้ : งานวิจัยแสดงให้เห็นว่าการห้ามรัฐบาลมีรายได้เพิ่มขึ้นแม้ว่าการบริโภคยาสูบจะลดลงนั้นเป็นเพียงส่วนแบ่งของภาษีในราคากล่องผลิตภัณฑ์ยาสูบมีต่อผลกระทบลดลงของยอดขายที่ชั่วลดลงเวลาที่ผ่านมา

2. ผลกระทบต่อธุรกิจ : งานวิจัยแสดงให้ว่าผลตอบแทนทางเศรษฐกิจที่ได้รับจากอุตสาหกรรมยาสูบนั้นมีน้อยมากและกำลังลดลงเรื่อยๆ ในประเทศไทยต่างๆ เพราะอุตสาหกรรมยาสูบเป็นอุตสาหกรรมที่ใช้เงินลงทุนสูงในเรื่องเครื่องจักรและอุปกรณ์การผลิตเมื่อเปรียบเทียบกับธุรกิจประเภทอื่นๆ และเมื่อการบริโภคยาสูบลดลงจึงต้องมีการลดจำนวนพนักงาน พนักงานที่ถูกปลดจึงต้องทำงานในธุรกิจที่ต้องใช้แรงงานอื่นๆ แทน

3. ผลกระทบต่อนโยบายควบคุมยาสูบในหมู่คนมีรายได้น้อย : ในความเป็นจริงแล้วการบริโภคยาสูบในกลุ่มผู้ที่มีรายได้น้อยจะมีการตอบสนองต่อราคายาสูบสูง ในขณะที่การบริโภคยาสูบในกลุ่มผู้ที่มีรายได้สูงจะมีการตอบสนองต่อราคายาสูบน้อย ดังนั้น ภาระภาษียาสูบที่เพิ่มขึ้นจะตกอยู่กับผู้ที่มีรายได้สูงซึ่งมักจะต้องตอบเพียงเล็กน้อยต่อราคายาสูบที่เพิ่มขึ้น สำหรับผู้ที่มีรายได้น้อยและยังคงสูบบุหรี่ต่อไปแต่ต้องจ่ายภาษียาสูบที่สูงขึ้นนั้นรู้สึกว่าต้องหาโครงการที่ช่วยเพิ่มผลประโยชน์ด้านสุขภาพให้กับคนเหล่านี้หรืออาจบรรเทาความยากจนของคนกลุ่มนี้ได้โดยใช้บประมาณจากรายได้ที่เพิ่มขึ้นจากการห้ามยาสูบ

4. ผลกระทบจากการห้ามเลี่ยงภาษีและการห้ามภาษี (การค้าบุหรี่เถื่อน) : เมื่อว่าภาษียาสูบที่สูงขึ้นจะก่อให้เกิดการห้ามเลี่ยงภาษีและการห้ามภาษีมากขึ้นก็ตาม แต่ก็เป็นการเพิ่มรายได้ให้ภาครัฐบาล อีกทั้งยังช่วยลดการบริโภคบุหรี่ให้น้อยลงด้วย ยิ่งกว่านั้นธนาคารโลกกล่าวเน้นว่า กระทำที่เหมาะสมนั้นไม่ใช่การจำกัดการเพิ่มภาษีเท่านั้นแต่อยู่ที่การปรับปรุงการค้าบุหรี่เถื่อนด้วย

▶ สิ่งสำคัญที่ไม่ควรทำ

1. ไม่ควรเห็นว่าการเก็บภาษียาสูบในอัตราต่ำและการใช้มาตรการด้านราคาในผลิตภัณฑ์ยาสูบบางประเภทเป็นนโยบายที่ให้ความช่วยเหลือคนจน
2. ไม่ควรกังวลว่า การแข่งขันต่อการเก็บภาษียาสูบในอัตราที่สูงขึ้นจะเป็นอุปสรรคต่อการเพิ่มภาษียาสูบ
3. ไม่ควรกังวลว่าจะเกิดกับผลกระทบต่อการงานจนเป็นอุปสรรคต่อการเพิ่มภาษียาสูบ
4. ไม่ควรกังวลเกี่ยวกับผลกระทบจากค่าเงินเพื่อ จนเป็นอุปสรรคต่อการเพิ่มภาษียาสูบ

คู่มือด้านเทคนิคขององค์การอนามัยโลกเกี่ยวกับ การบริหารจัดการการจัดเก็บภาษีเน้นหลักการ เพื่อผลสำเร็จในการบริหารจัดการภาษียาสูบ

การบริหารจัดการภาษียาสูบให้ประสบความสำเร็จ... ควรทำดังต่อไปนี้

1. เสริมสร้างศักยภาพในการติดตามตรวจสอบตลาดผลิตภัณฑ์ยาสูบและประเมินผลกระทบจากการเพิ่มขึ้นของภาษียาสูบ
2. นำเทคโนโลยีแบบใหม่มาใช้เพื่อสร้างความเข้มแข็งในการบริหารจัดการภาษียาสูบและลดการหลีกเลี่ยงและการหนีภาษี
3. สร้างเสริมศักยภาพผู้บริหารภาษียาสูบโดยการให้สิทธิในการออกใบอนุญาตให้กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมยาสูบและการจำหน่ายยาสูบ
4. ตรวจสอบให้แน่ใจว่ามีบทลงโทษที่รุนแรงสำหรับผู้ที่มีส่วนร่วมในการค้าบุหรี่เดือน

▶ โดยสรุป

ในการเก็บภาษียาสูบนอกจากรัฐจะมีรายได้เพิ่มขึ้นแล้วยังเป็นประโยชน์ทางสังคมอื่นๆ ทางด้านมาตรการควบคุมยาสูบด้วย ในขณะเดียวกันก็ยังมีผู้ได้殃ที่จะไม่เพิ่มภาษีบุหรี่ด้วยเหตุผลต่างๆ ดังนั้น รัฐบาล นักวิจัยหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องรับบทหนักในการที่จะศึกษาพร้อมทั้งเข้าใจแนวปฏิบัติที่สำคัญเพื่อสามารถนำนโยบายภาษียาสูบเพื่อสุขภาพมาประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสมที่สุด ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นมาตรการและแนวปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพที่ปรากฏในงานวิจัยมากกว่า 100 ชิ้นที่ได้รับการพิจารณาโดยหนึ่งล้านชิ้น

เอกสารอ้างอิง

1. Proctor, R. Golden Holocaust: Origins of the Cigarette Catastrophe and the Case for Abolition. Berkeley: University of California Press, 2011, pp. 50-2.
2. Eriksen M, Mackay J, Ross H. The Tobacco Atlas, Fourth Edition. Atlanta, Georgia: American Cancer Society, 2012.
3. International Agency for Research on Cancer. IARC Handbook of Cancer Prevention, Tobacco Control, Volume 14: Effectiveness of Tax and Price Policies in Tobacco Control. Lyon, France: International Agency for Research on Cancer, 2011. <http://www.iarc.fr/en/publications/list/handbooks/>
4. World Health Organization. WHO Technical Manual on Tobacco Tax Administration. Geneva: World Health Organization. http://www.who.int/tobacco/publications/tax_administration/en/index.html
5. Chaloupka FJ, Yurekli A, Fong G. Tobacco taxes as a tobacco control strategy. *Tobacco Control*. 2012; 21:172-180.

ผลของการเปลี่ยนแปลงมาตรการภาษีและ: ไม่ใช่แค่ ต่อพฤติกรรมการบริโภคยาสูบของประเทศไทย

โดย ดร. กนตธีร์ นุชสุวรรณ และคณะ

ที่ผ่านมา กระทรวงการคลังโดยกรมสรรพากรได้มีการปรับปรุงอัตราภาษีสรรพากรมิติเป็นระยะๆ แต่โดยส่วนใหญ่ จะเป็นการปรับเพิ่มอัตราภาษีเฉพาะบุหรี่ โดยไม่มีการปรับอัตราภาษีสรรพากรมิติสินค้ายาสูบอื่น โดยเฉพาะยาเส้น เมื่อพิจารณาการปรับขึ้นอัตราภาษีสรรพากรมิติยาสูบ พบร่วมกับ ไม่สามารถลดปริมาณ และจำนวนผู้บุหริโภคยาสูบอย่างมีนัยสำคัญ และยังพบว่า จำนวนผู้บุหริโภคยาสูบของประเทศไทยเกือบครึ่งหนึ่ง เป็นผู้บุหริโภคยาเส้น ซึ่งอาจเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม โดยหันการบริโภคสินค้ายาเส้นทดแทนบุหรี่มากขึ้น ดังนั้น การพิจารณามาตรการภาษีที่เหมาะสมในการจำกัดการบริโภคยาสูบในภาพรวม จำต้องพิจารณาโดยรอบในส่วนที่เกี่ยวข้องกับยาเส้นควบคู่ไปด้วย

งานวิจัยฉบับนี้ได้นำเสนอตัวแบบ (Model) ที่เรียกว่า Demand Behavior Model ที่ทำให้ผู้กำหนดนโยบายสามารถตอบคำถามที่สำคัญของการปรับอัตราภาษีสรรพากรมิติยาสูบใน 2 วัตถุประสงค์ที่สำคัญ คือ การอำนวยรายได้และการจำกัดปริมาณการบริโภคยาสูบ โดยใช้ผลของการสำรวจด้านอุปสงค์ผู้คนในการออกแบบสอบถามเพื่อวิเคราะห์ผลกระทบต่อพฤติกรรมการบริโภคยาสูบและนำผลดังกล่าวมาจัดทำข้อเสนอแนะประกอบการตัดสินใจเชิงนโยบายที่มีประสิทธิภาพต่อไป นอกจากนี้งานวิจัยฉบับนี้ยังมุ่งเน้นผลของมาตรการที่ไม่ใช้ภาษีด้วย

งานวิจัยฉบับนี้ ได้ทำการศึกษาโครงสร้างและมาตรการควบคุมการบริโภคยาสูบของไทยและต่างประเทศด้วย (ประเทศไทย, ออสเตรเลีย, แคนนาดา และสหภาพยุโรป) ทั้งนี้ จากการศึกษาพบว่า สัดส่วนการภาษีบุหรี่รวมต่อราคายาปลีกบุหรี่ (บาทต่อ 20 มวน) ของไทยเมื่อเทียบกับต่างประเทศมีความใกล้เคียงกับสัดส่วนของประเทศไทยในภูมิภาค โดยของประเทศไทยอยู่ที่ร้อยละ 58.00 ของราคายาปลีกขณะที่ พลีบินส์ มาเลเซีย ออสเตรเลีย แคนนาดา และสหภาพยุโรป มีสัดส่วนอยู่ที่ร้อยละ 50.83, 47.93, 76.35, 51.56 และ 75.02 ตามลำดับ

สำหรับการวิเคราะห์โดยการใช้แบบจำลองทางเศรษฐมิตรี่เพื่อหาค่าความยืดหยุ่นในรูปแบบต่างๆ นั้น งานวิจัยฉบับนี้ได้ปรับเปลี่ยนโดยใช้แบบจำลองอุปสงค์ในรูปแบบต่างๆ ทั้งแบบจำลองอุปสงค์สิงเพติดแบบไม่โภค (Myopic Addiction Demand Model) และ แบบจำลองอุปสงค์สิงเพติดแบบมีเหตุมีผล (Rational Addiction Demand Model) เพื่อนำไปใช้คำนวณใน Demand Behavior Model ทั้งนี้ สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ได้ดังนี้

■ ในส่วนของ Own-Price Elasticity of Demand พบร่วม ค่าความยืดหยุ่นของบุหรี่ที่ผลิตในประเทศไทยและบุหรี่ที่นำเข้าจากต่างประเทศมีค่าเป็นลบสอดคล้องกับทฤษฎีและสมมุติฐานที่ผู้วิจัยได้คาดไว้ ขณะที่ค่าความยืดหยุ่นของยาเส้นมีค่าเป็นบวก แต่เมื่อมีนัยสำคัญทางสถิติ (t-stat เท่ากับ 0.5) ซึ่งหมายถึงราคานี้มีผลต่อการบริโภคในสินค้าประเภทยาเส้น แม้กระนั้น ค่าความยืดหยุ่นของบุหรี่รีบ颤 ก็ยังถือว่าอยู่ที่ระดับต่ำ คืออยู่ที่ -0.04, -0.12, และ -0.13 สำหรับบุหรี่ราคาต่ำ, กาง, และ สูง ตามลำดับ

■ ไม่สามารถวิเคราะห์ผลผลกระทบของ Cross-Price Elasticity of Demand เช่น ผู้ที่บริโภคบุหรี่ และต้องการซื้อยาไปริโภคยาเส้นมีราคาลดลงได้เนื่องจากมีข้อจำกัดของข้อมูล โดยมีผู้ต้องการเปลี่ยนพฤติกรรม หากราคายาเส้นลดลงน้อยกินไป

■ ไม่พบหลักฐานทางสถิติของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการบริโภคระหว่างบุหรี่นำเข้าและบุหรี่ที่ผลิตในประเทศไทย

■ หากราคายาเส้นยังห้ามอื่นมีราคาต่ำลง ผู้บริโภคยาเส้นและบุหรี่ที่ผลิตในประเทศไทยจะมีแนวโน้มเปลี่ยนไปบริโภคยาเส้นและบุหรี่ในประเทศไทยที่มีราคาต่ำกว่าในรูปแบบ Trade Down Effect แสดงถึงมาตรการด้านภาษีสรรพสามิตต่อยาเส้นจะมีประสิทธิภาพอย่างจำกัดในการลดการบริโภคสินค้าประเภทยาเส้นและบุหรี่ อย่างไรก็ได้ในกรณีบุหรี่ต่างประเทศ คงจะวิจัยฯ ไม่พบการบริโภคทดแทนกันในรูปแบบดังกล่าวแสดงถึงมาตรการด้านภาษีจะมีประสิทธิภาพในการลดการบริโภคมากกว่า

■ กรณีหากความยึดหยุ่นต่อรายได้ พบว่า ทั้งบุหรี่ที่ผลิตในประเทศไทย บุหรี่ที่นำเข้าจากต่างประเทศ และยาเส้นมีลักษณะเป็นสินค้าปกติ (Normal Goods) ที่มีลักษณะเป็นสินค้าจำเป็น

■ ผลของการปรับภาษีต่อรายได้ พบว่าหากภาษีต่อการใช้มาตรการภาษีสรรพสามิตเพื่อเพิ่มรายได้ ควรพิจารณาปรับเพิ่มอัตราภาษีในยาสูบประเภทบุหรี่ที่ผลิตในประเทศไทยและบุหรี่ที่นำเข้าจากต่างประเทศ นอกจากนั้นยังทำให้ปริมาณการบริโภคยาสูบลดลงอีกด้วย

▶ ทั้งนี้ **จากการวิเคราะห์ข้างต้น** งานวิจัยฉบับนี้ได้มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเกี่ยวกับ การดำเนินมาตรการเกี่ยวกับยาสูบ ดังนี้

(1) มาตรการภาษีมีประสิทธิภาพในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการบริโภคจำกัด โดยมีค่าความยึดหยุ่นในรูปของอุปสงค์การบริโภคต่อราคาต่ำ (Price Inelastic)

(2) ลักษณะการบริโภคยาสูบมีรูปแบบ Rational Addiction เนื่องจากผลของการสูบยาสูบในอดีตมีผลต่อการสูบในอนาคต ดังนั้น นโยบายของ สสส. แสดงถึงการออกแบบนโยบาย “ลด ละ เลิก” ของ สสส. อยู่ในทิศทางที่สอดคล้องกับผลการวิจัยนี้ เพราะจะช่วยให้ความคาดหวังของประยุชนที่ได้จากการบริโภคลดลงซึ่งจะส่งผลให้การบริโภคยาสูบในปัจจุบันลดลงได้

(3) ประสิทธิภาพของมาตรการที่มีใช้ภาษีมีความหลากหลาย โดยในกรณีของผู้ที่บริโภคบุหรี่ที่ผลิตในประเทศไทยนั้น พบว่า มาตรการกำหนดสถานที่สูบบุหรี่ จะช่วยลดการบริโภคยาสูบ ในขณะที่กรณีผู้ที่บริโภคบุหรี่นำเข้าจากต่างประเทศ พบว่า มาตรการด้านการรณรงค์ไม่สูบบุหรี่ และมาตรการกำหนดสถานที่สูบบุหรี่ จะช่วยลดการบริโภคยาสูบ สำหรับกรณีผู้ที่บริโภคยาเส้นนั้นการรณรงค์ห้ามสูบยาเส้นเท่านั้นจึงจะมีผลต่อการลดการบริโภคยาเส้น

(4) การเลือกใช้มาตรการภาษีและภาษีร่วมกันเกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยกรณีบุหรี่ที่ผลิตภายในประเทศ ควรใช้มาตรการที่ไม่ใช้ภาษีเป็นหลักโดยเฉพาะเรื่องการกำหนดสถานที่สูบบุหรี่ ในขณะที่กรณีของบุหรี่ที่นำเข้าจากต่างประเทศพบว่าควรใช้ร่วมมาตรการภาษีและไม่ใช้ภาษีควบคู่กันไป โดยควรมีการปรับเพิ่มอัตราภาษีและมีมาตรการรณรงค์ลดการสูบบุหรี่ และมาตรการกำหนดสถานที่สูบบุหรี่ และสำหรับกรณีของยาเส้นนั้น เห็นควรใช้มาตรการที่ไม่ใช้ภาษีในการควบคุมการบริโภค โดยเฉพาะมาตรการการรณรงค์ห้ามสูบบุหรี่ เนื่องจากพบว่าราคามิ่งคล่องต่อการบริโภคมากนัก

(5) มาตรการด้านภาษียังคงมีประสิทธิภาพในการสร้างรายได้ เนื่องจากค่าความยึดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคายังอยู่ในระดับต่ำ

(6) รัฐสามารถออกแบบนโยบายภาษีที่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ด้านการจำกัดการบริโภคและเพิ่มรายได้พร้อมกัน

(7) ประสิทธิภาพของมาตรการด้านภาษีต้องคำนึงถึงการบริโภคทดแทนโดยเฉพาะบุหรี่ที่ผลิตในประเทศไทยและยาเส้นมีลักษณะ Trade Down Effect คือ การเพิ่มของอัตราภาษีสรรพสามิตจะทำให้ผู้บริโภคหันไปสูบยาสูบประเภทเดิมแต่เปลี่ยนเป็นยี่ห้อที่ราคาถูกกว่า

ที่มา: กนดีธีร์ นุชสุวรรณ และคณะ. 2555. ผลของการเปลี่ยนแปลงมาตรการภาษีและไม่ใช้ภาษีต่อพฤติกรรมการบริโภคยาสูบของประเทศไทย. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ

บทวิจัยในประเทศไทยที่นำเสนอ

โครงการอัดกำเนิดเสนอทางเลือกในการปรับปรุงภาษียาสูบ

โดยใช้ Taxsim Model

โดยสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (พฤษจิกายน 2554)

ภาษียาสูบเป็นภาษีที่สร้างรายได้ให้แก่รัฐบาลอย่างมีนัยสำคัญ โดยในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ภาษียาสูบได้เข้ามายึดบทบาทในเรื่องการควบคุมยาสูบมากขึ้น เนื่องจากทั่วโลกต่างตระหนักรถึงอันตรายของยาสูบ การตั้งตัวของภาคสาธารณสุขในประเทศไทย

การสนับสนุนความรู้และความช่วยเหลือทางเทคนิคจากการอนามัยโลกทำให้การปรับเพิ่มภาษียาสูบเพื่อเพิ่มราคายาไปลีกได้รับการสนับสนุนและมีส่วนช่วยในการลดการบริโภคยาสูบอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงของตลาดยาสูบ พร้อมทั้งกำหนดมาตรการป้องกันการลักลอบการค้ายาสูบผิดกฎหมายควบคู่กับการใช้มาตรการภาษีนอกเหนือภาษียาสูบยังถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างรายได้ให้รัฐบาลอย่างมีเสถียรภาพ เนื่องจากสินค้ายาสูบมีผู้ผลิตน้อยราย มีสินค้าทดแทนไม่มากและมีความยึดหยุ่นต่ออุปสงค์ต่ำ จึงทำให้สามารถสร้างรายได้เพิ่มขึ้นจำนวนมากเมื่อมีการปรับขึ้นภาษี

กฎหมายปัจจุบันกำหนดอัตราเดนาภาษีตามมูลค่าที่ร้อยละ 90 และอัตราตามปริมาณ 3 บาทต่อกิโล แต่อัตราที่บังคับใช้ต่ำกว่าอัตราเดนา เพื่อให้เกิดความยึดหยุ่นในการบริหารอัตราภาษีให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจส่วนฐานภาษี สำหรับราคาน้ำที่ใช้ในการคำนวณอัตราตามมูลค่า กรณีเป็นยาสูบที่ผลิตในประเทศไทยให้ใช้ราคาน้ำในอุตสาหกรรม แต่ถ้าเป็นยาสูบนำเข้าให้ใช้ราคากลาง C.I.F. (Cost, Insurance and Freight) บางด้วยอาการเข้า อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันสินค้ายาสูบนำเข้าจากต่างประเทศเกือบทั้งหมดได้รับยกเว้นอากรเข้า ตามกรอบความตกลงการค้าเสรี (Free Trade Agreement: FTA) ที่ไทยมีกับประเทศไทยเพื่อนบ้านและประเทศไทยเคลียงแล้ว

อย่างไรก็ตาม แม่รัฐไทยได้นำภาษียาสูบมาใช้ก่อน 60 ปี และได้มีการปรับระบบภาษีมาเป็นอัตราตามมูลค่าอย่างเดียวสำหรับบุหรี่ และระบบสองเลือกหนึ่งสำหรับยาสูบประเภทอื่น เมื่อมองในมิติด้านการควบคุมยาสูบ อาจเห็นถึงผลสำเร็จอย่างดีของการดำเนินนโยบายของภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรภาคประชาชน โดยจำนวนผู้สูบบุหรี่ได้ลดลงตลอดมา แต่เมื่อมองในมิติการเป็นแหล่งรายได้ของภาครัฐอาจเห็นว่าระบบภาษียาสูบที่เก็บจากบุหรี่ไม่อาจทำหน้าที่เป็นแหล่งรายได้ของรัฐได้อย่างดีอีกต่อไปในระยะยาว ส่วนอัตราภาษียาสูบประเภทอื่นก็ต่ำเกินไปจนไม่อาจช่วยลดการบริโภคยาสูบได้

สถานการณ์การจัดเก็บภาษียาสูบของไทย

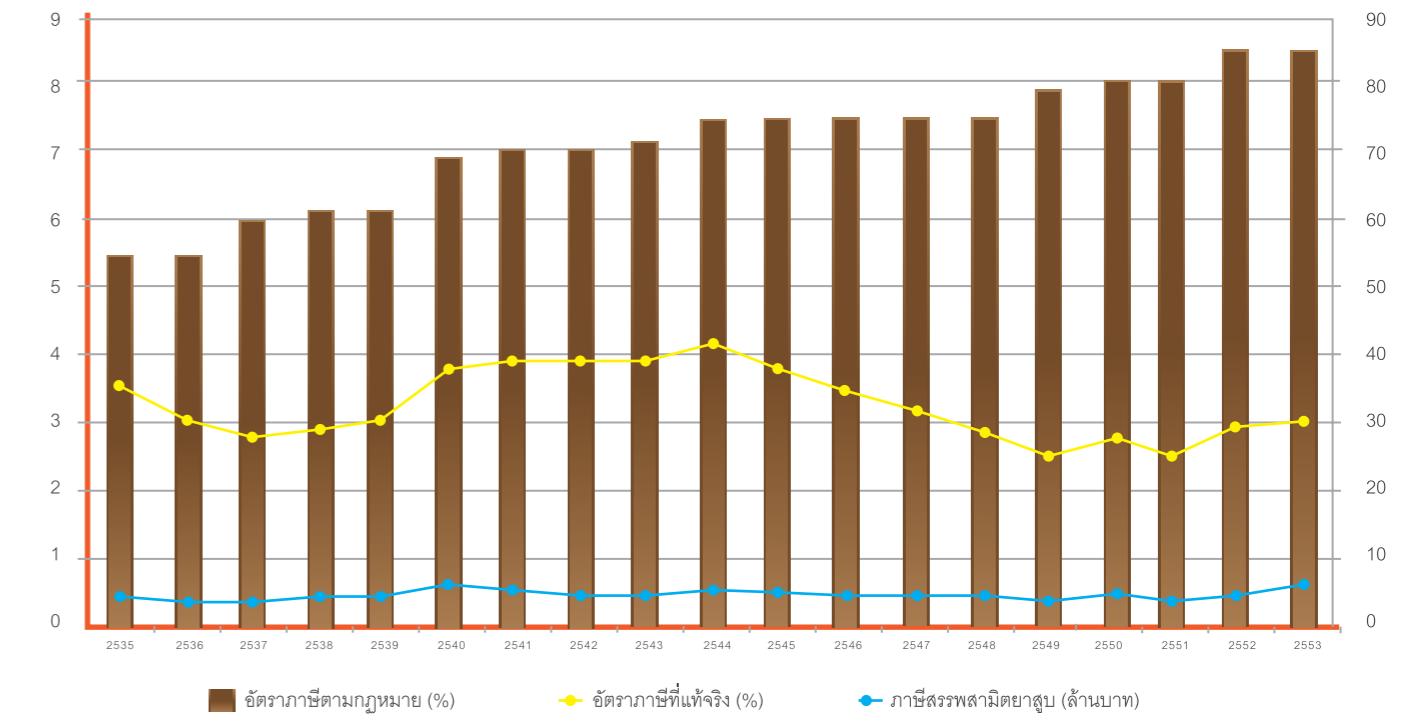
ในปีงบประมาณ พ.ศ.2553 รัฐบาลเก็บภาษียาสูบได้ประมาณ 53,300 ล้านบาท โดยรายได้ภาษียาสูบเกือบทั้งสิ้นมาจากการหักภาษีก้าแรต ในขณะที่ภาษียาเส้น จิการ์ บุหรี่ คื่น ยาเส้นปลุกและยาเคี้ยวจัดเก็บได้ประมาณ 40 ล้านบาท เนื่องจากฐานราคาในท้องตลาดค่อนข้างต่ำและอัตราภาษีตามปริมาณของยาสูบกลุ่มนี้ก็ต่ำมากเมื่อเทียบกับอัตราภาษีตามมูลค่าของบุหรี่ในขณะที่การใช้ยาสูบทั้งระบบพบว่า ปีงบประมาณ 53 เป็นการบริโภคบุหรี่หักภาษีก้าแรต ส่วนที่เหลือเกือบทั้งหมดเป็นยาเส้น

การปรับโครงสร้างภาษีสรรพสามิตยาสูบเมื่อปี พ.ศ.2535 เป็นการปรับเปลี่ยนภาษียาสูบให้สอดคล้องกับการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มซึ่งถูกนำมาใช้แทนภาษีการค้า ตลอดจนเพื่อให้เกิดความสะดวกในการจัดเก็บ การปรับเพิ่มอัตราภาษีบุหรี่จากร้อยละ 55 เมื่อปี พ.ศ.2535 เป็นร้อยละ 85 เมื่อปี พ.ศ. 2552 ได้ทำให้อัตราภาษีที่แท้จริง (Effective tax rate) ของบุหรี่เพิ่มสูงขึ้นจากอัตราร้อยละ 122 เป็นร้อยละ 567

อย่างไรก็ตาม สัดส่วนรายได้ภาษีเทียบกับ GDP มีการเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อย และรายได้ภาษีสรรพสามิตยาสูบเมื่อเทียบกับรายได้ภาษีประเภทอื่นๆมีแนวโน้มลดลง ดังนั้น จึงแสดงให้เห็นว่าความสำคัญของภาษีสรรพสามิตยาสูบต่อการสร้างรายได้ให้รัฐมีแนวโน้มลดลง และการพัฒนาภาษีสรรพสามิตบุหรี่จึงไม่มีความยั่งยืนในระยะยาว

รูปที่ 4 สัดส่วนรายได้ภาษียาสูบต่อภาษีทั้งหมด และสัดส่วนต่อ GDP

ที่มา : จัดทำโดยสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

การ:ภาษีบุหรี่ของประเทศไทย

โดย อนุวัฒน์ ชลไพบูลย์

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

การศึกษาและวิเคราะห์ผลของการเปลี่ยนแปลงภาษีบุหรี่ต่อการกระจายของภาษีของประชากรผู้สูบบุหรี่ ณ ช่วงชั้นรายได้ต่างๆ ตั้งอยู่บนกรอบคำอธิบายพฤติกรรมการสูบบุหรี่ 2 แบบคือ แบบจำลอง การเดินทางที่สมเหตุสมผลและความไม่คงเส้นคงวาของการวางแผน ข้ามเวลา (Time Inconsistency) ในแบบจำลองแรกบทบาทที่เหมาะสมของผู้กำหนดนโยบายคือ การปรับเพิ่มอัตราภาษีให้เท่ากับผลกระทบภายนอกจากการสูบบุหรี่และการภาษีมีลักษณะแตกต่าง ในส่วนของการพิจารณาปัญหาความถดถอยของภาษีบุหรี่จากแบบจำลองความไม่คงเส้นคงวาของการวางแผนข้ามเวลาพบว่า ภาษีบุหรี่ในประเทศไทยสามารถมีลักษณะก้าวหน้า โดยเมื่อการเพิ่มภาษีบุหรี่ ผู้สูบบุหรี่มีรายได้ต่ำจะได้รับประโยชน์จากการเพิ่มภาษีบุหรี่มากกว่าผู้สูบบุหรี่ในกลุ่มรายได้สูง ทั้งนี้เนื่องจากผู้สูบบุหรี่ที่มีรายได้ต่ำมีความอ่อนไหวต่อราคาน้ำมันมากกว่าผู้สูบบุหรี่ ณ ช่วงชั้นรายได้สูง

ที่มา: อนุวัฒน์ ชลไพบูลย์. 2554. โครงการศึกษาภาระบุหรี่ของประชากรไทย. รายงานวิจัย. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ.

ปัญหาของยาสูบ

ปัญหาเชิงโครงสร้างภาษี

- โครงสร้างอัตราภาษีที่แตกต่างกันระหว่างยาสูบแต่ละประเภทก่อให้เกิด trading down effect
- รายได้ภาษียาสูบเพิ่งพานุหรือค่าแเรตถึงร้อยละ 99
- ระบบการคำนวณภาษีมีความซับซ้อนและมีข้อจำกัด
  - ฐานราคาหน้าโรงอุตสาหกรรมหรือราคากลาง C.I.F. จึงใจให้ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าแจ้งราคากันต่ำกว่าความเป็นจริง
  - โรงงานยาสูบมีภาระภาษีมากกว่าผู้นำเข้าบุหรี่

ปัญหาเชิงกฎหมาย

- ยังไม่มีระบบติดตามการกักดุนสินค้ายาสูบเมื่อมีการปรับขึ้นภาษี
- ไม่มีการกำหนดราคากาช่ายปลีกบุหรี่ขั้นต่ำทำให้เกิดการสำแดงราคาต่ำกว่าความเป็นจริงเพื่อเสียภาษีต่ำ
- กฎหมายมีช่องว่างสำหรับยาสูบพันธุ์พื้นเมือง

ปัญหาเชิงโครงสร้างตลาดยาสูบ

- การเปิดเสรีทางการค้าทำให้ยาสูบต่างประเทศเข้ามาในส่วนแบ่งตลาดมากขึ้น
- นวัตกรรมใหม่ของผลิตภัณฑ์ยาสูบมีโอกาสเข้ามาทำตลาดมากขึ้น

การปรับระบบภาษีให้เป็นไปตามหลักการสากระดับและเป็นไปตามมาตรฐานของสหภาพยุโรปรวมกับคำแนะนำขององค์กรอนามัยโลกซึ่งแนะนำให้สัดส่วนภาระภาษีต่อราคากาช่ายปลีกควรเท่ากับสามในสี่จนถึงสองในสามและควรเปลี่ยนฐานภาษีจากหน้าโรงอุตสาหกรรมมาเป็นราคากาช่ายปลีก เพื่อให้ภาษียาสูบสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ทั้งด้านการสร้างรายได้ให้รัฐและการควบคุมการบริโภคยาสูบได้เหมาะสมกับสถานการณ์

TaXSIM Model เป็นเครื่องมือหนึ่งที่สามารถคำนวณผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงอัตราหรือโครงสร้างภาษียาสูบ ประกอบด้วยผลกระทบต่อรายได้รัฐบาลและผลกระทบต่อพฤติกรรมการบริโภคยาสูบและผลกระทบต่อเศรษฐกิจ ซึ่งสามารถใช้ประกอบการใช้ออกแบบนโยบายภาษียาสูบได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้จากการใช้ TaXSIM Model กรณีของประเทศไทยพบว่า หากปรับเพิ่มภาษีบุหรี่จากร้อยละ 85 เป็น 87 และกำหนดอัตราภาษีขั้นต่ำที่ 25 บาทต่อซอง จะสามารถสร้างรายได้ให้รัฐบาลได้ประมาณ 6,500 ล้านบาท และหากปรับเพิ่มภาษียาสูบจาก 0.01 บาทต่อ 10 กิโล เป็น 0.07 บาทต่อกรัมพร้อมทั้งยกเลิกการยกเว้นภาษียาสูบพันธุ์พื้นเมืองซึ่งถือเป็นช่องว่างของภาษี ที่สำคัญ จะสามารถสร้างรายได้ให้รัฐบาลได้ 2,300 ล้านบาท เมื่อว่า TaXSIM Model มีข้อจำกัดเรื่องสมมติฐานที่ใช้ในการประมาณการ แต่หากมีการนำสมมติฐานที่เหมาะสมมาใช้ก็จะสามารถประมาณการผลกระทบได้อย่างแม่นยำ

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง. 2554. คู่มือภาษียาสูบสำหรับเจ้าหน้าที่. กรุงเทพฯ: สนับสนุนทุนวิจัยโดย ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบและสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.

การศึกษาเชิงเบรียบเกี่ยวกับการสรุปสามิตบุหรี่ศึกษา

โดย ดร.ชลธาร วิศรุตวงศ์ และคณะ

การศึกษานี้มุ่งให้ความรู้เกี่ยวกับระบบภาษีสรรพสามิตบุหรี่ของต่างประเทศ โดยศึกษาเบรียบเทียบการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตบุหรี่ของประเทศไทยกับต่างประเทศ จำนวน 6 ประเทศ ได้แก่ ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ มาเลเซีย ออสเตรเลีย แคนาดาและสหภาพยุโรป โดยแยกเป็นประเด็นเบรียบเทียบดังนี้ โครงสร้างการบริหารจัดเก็บภาษี ผู้มีหน้าที่เสียภาษี จุดการจัดเก็บภาษี การบริหารจัดเก็บภาษี และโครงสร้างอัตราภาษี ผลการศึกษานี้พบว่า

■ ทุกประเทศหน่วยงานจัดเก็บภาษีสรรพสามิตบุหรี่สังกัดอยู่ใต้กระทรวงการคลัง หรือกระทรวงรายได้ และพบว่าภาษีสรรพสามิตยาสูบเป็นแหล่งรายได้ภาษีที่สำคัญของทุกรัฐบาล

■ ทุกประเทศกำหนดให้ผู้ที่มีหน้าที่เสียภาษีสรรพสามิตบุหรี่ คือ ผู้ผลิตและนำเข้า ทำให้จุดการจัดเก็บภาษีกำหนดที่โรงงานอุตสาหกรรมและด่านศุลกากร

■ การบริหารจัดเก็บภาษีสรรพสามิตบุหรี่ของต่างประเทศส่วนใหญ่ใช้ระบบประเมินตนเอง (Self-Assessment System) บางประเทศใช้ระบบประเมินตนเองควบคู่ไปกับระบบสแตมป์

■ ทุกประเทศมีการใช้ระบบใบอนุญาตในการบริหารจัดเก็บภาษีสรรพสามิตบุหรี่ เพื่อใช้กำกับ ควบคุมและคัดเลือกผู้ที่เหมาะสมให้ทำการผลิต การนำเข้า การจำหน่าย การเก็บรักษาระยะบุหรี่

■ โครงสร้างอัตราภาษีสรรพสามิตบุหรี่มีความแตกต่างกันในแต่ละประเทศ

ซึ่งผลการศึกษาจากงานนี้ก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบภาษีสรรพสามิตบุหรี่ของต่างประเทศมากขึ้นนำไปสู่การพัฒนานโยบายและระบบภาษีสรรพสามิตบุหรี่ของประเทศไทยต่อไป

ที่มา: ดร.ชลธาร วิศรุตวงศ์ และคณะ. 2551. การศึกษาเชิงเบรียบเทียบภาษีสรรพสามิตบุหรี่ศึกษา. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ.

การศึกษาจัดเก็บภาษีสรรพสามิตบุหรี่เชิงแกร่ง

เพื่อการควบคุมการสูบบุหรี่เชิงแกร่ง

โดย ดร.ชลธารา วิศรุตวงศ์ และคณะ

การศึกษานี้ต้องการทำความเข้าใจเห็นว่าที่ผ่านมาประเทศไทยจัดเก็บภาษีสรรพสามิตบุหรี่เพื่อวัตถุประสงค์ใดเป็นสำคัญโดยเฉพาะระหว่างเพื่อหารายได้เข้ารัฐและเพื่อจำกัดหรือลดปริมาณการบริโภคนุหรี่ออกจากการศึกษาข้างต้นนี้วิธีการบริหารจัดเก็บภาษีสรรพสามิตบุหรี่ หลักการและเหตุผลในการเลือกใช้อัตราภาษีแบบต่างๆ วิธีการคำนวนหมายมูลค่าภาษีสรรพสามิตบุหรี่และภาระภาษีโดยรวมตลอดจนสัดส่วนภาระภาษีโดยรวมต่อราคายาปลีกบุหรี่ตลอดจนเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงนโยบายภาษีบุหรี่เชิงแกร่ง

การควบคุมการบริโภคนุหรี่เป็นสำคัญ ... ซึ่งผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

- ที่ผ่านมาประเทศไทยจัดเก็บภาษีสรรพสามิตบุหรี่เพื่อหารายได้เข้ารัฐเป็นหลัก การจำกัดปริมาณการบริโภคนุหรี่ เป็นเพียงผลพลอยได้จากการจัดเก็บภาษีบุหรี่เท่านั้น
- พระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ.2509 และระบบการบริหารจัดเก็บภาษีสรรพสามิตที่เป็นอยู่ในปัจจุบันถูกออกแบบมาเพื่อรองรับการหารายได้เข้ารัฐเป็นสำคัญ
- การจัดเก็บภาษีสรรพสามิตบุหรี่เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิผลต่อการจำกัดการบริโภคนุหรี่
  - ราคายาปลีกบุหรี่เฉลี่ยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นและเพิ่มขึ้นมากกว่าหมายมูลค่าภาษีสรรพสามิตที่เพิ่มขึ้น
  - โครงสร้างอัตราภาษีสรรพสามิตบุหรี่ปัจจุบันสามารถเพิ่มภาระภาษีบุหรี่และผลักดันให้ราคายาปลีกบุหรี่สูงขึ้นได้อีกไม่มากแล้ว
  - รัฐบาลสามารถและควรปรับเพิ่มอัตราภาษีสรรพสามิตบุหรี่ขึ้นอีก และการปรับเพิ่มอัตราภาษีบุหรี่ควรคำนึงถึงสัดส่วนภาระภาษีโดยรวมต่อราคายาปลีกบุหรี่จำนวนบุหรี่ที่ประชาชนสามารถซื้อหาได้ด้วย (Affordability) และผลกระทบด้านการลักลอบหรือปลอมบุหรี่
  - รัฐควรจัดตั้งหน่วยงานกลางหรือคณะกรรมการประจำประเทศไปด้วยตัวแทนหน่วยงานต่างๆ ที่ดำเนินงานเกี่ยวกับบุหรี่และหน่วยงานต่างๆ ที่ดำเนินงานเกี่ยวกับการควบคุมบุหรี่ ส่วนใหญ่มีกฎหมาย ระเบียบและเป้าหมายของหน่วยงานที่ต้องรับผิดชอบในบางครั้งอาจทำงานทับซ้อนหรือขัดแย้งกันได้

ที่มา: ดร.ชลธารา วิศรุตวงศ์ และคณะ. 2549. การศึกษาจัดเก็บภาษีสรรพสามิตบุหรี่เชิงแกร่งเพื่อการควบคุมการสูบบุหรี่เชิงแกร่ง.
กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ

หนังสือนำเสนอ

ชื่อเรื่อง *Tax policies on Tobacco products in Thailand: The way forward*

ผู้แต่ง Who Health organization

ปีที่พิมพ์ 2011

สาระสำคัญ

หนังสือเล่มนี้ได้รวบรวมนโยบายภาษีและโครงสร้างภาษีบุหรี่ในประเทศไทยโดยเน้นบทบาทของภาษีสรรพสามิตในการควบคุมยาสูบ ตลอดจนได้รวบรวมการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับนโยบายราคابุหรี่ในประเทศไทยรวมทั้งการประมาณความเสี่ยดหยุ่นทางด้านราคาและความยืดหยุ่นทางค่าใช้จ่ายของความต้องการบุหรี่

ชื่อเรื่อง *Tobacco Control: Reversal of Risk after Quitting Smoking (IARC Handbooks of Cancer Prevention in Tobacco Control)*

ผู้ตีพิมพ์ International Agency for Research on Cancer; 1 edition (September 5, 2007)

สาระสำคัญ

คู่มือขององค์กรระหว่างประเทศเพื่อการวิจัยด้านมะเร็ง ฉบับปี 2011 ครอบคลุมเนื้อหาทั่วไปเกี่ยวกับภาษีบุหรี่ กลยุทธ์การกำหนดราคายาของอุดสาหกรรมยาสูบและการหลอกล่ำไห่มีผลลัพธ์เลี่ยงภาษี และผลกระทบด้านสุขภาพและเศรษฐกิจจากการเก็บภาษีบุหรี่

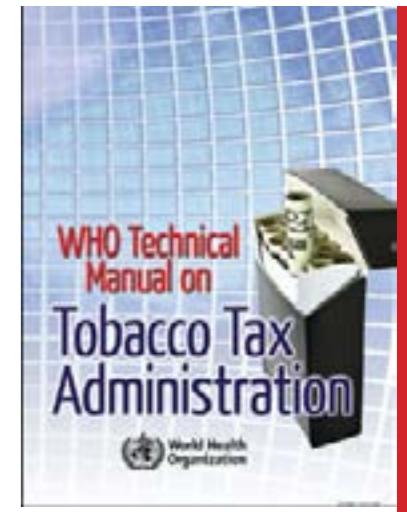
ชื่อเรื่อง *WHO Technical Manual on Tobacco Tax Administration*

ผู้แต่ง Who Health organization

ปีที่พิมพ์ 2010

สาระสำคัญ

ในบรรดาโครงการหรือกิจกรรมทั้งหมดที่นำมาใช้ลดการสูบบุหรี่ การเพิ่มภาษีและราคายาสูบเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพและคุ้มทุนมากที่สุดวิธีหนึ่งโดยเฉพาะกับผู้ที่มีรายได้น้อยและยากชน คู่มือทางเทคนิคในการบริหารจัดการภาษีบุหรี่ ฉบับนี้วัตถุประสงค์เพื่อช่วยให้รัฐบาลบรรลุวัตถุประสงค์ทั้งด้านสุขภาพและด้านรายได้ โดยได้นำเสนอวิธีปฏิบัติได้ดีเยี่ยมในการจัดเก็บภาษีบุหรี่ คู่มือฉบับนี้ยังได้บันทึกมาตรการที่รัฐบาลนำมาใช้ในการจัดเก็บภาษีบุหรี่และคุ้มครองในการนำภาษีบุหรี่มาใช้รวมทั้งยังได้นำเสนอกรณีตัวอย่าง

ԵՐԵՎԱՆԻ ԱԿԱДЕՄԻ

เมื่อวันที่ 4 มกราคม 2555 ศจย. ได้จัดการประชุมโครงการ
การจัดการความรู้เพื่อการขับเคลื่อนการควบคุมยาสูบในสถาน
ศึกษา ที่คณบดีสาขาวิชาสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล โดยมีผู้เข้า
ร่วมได้แก่ นักวิชาการ อาจารย์ จากภาควิเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง รวม
ทั้งเครือข่ายครุนภัณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่สำนักงานปลัดกระทรวง
ศึกษาธิการ

▶ เมื่อวันที่ 24 มกราคม 2555 สถาบันส่งเสริมสุขภาพไทย (สสท.) สำนักงานสาธารณสุขแห่งชาติ สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) จัดงานแถลงข่าว “บุหรี่กานพลู หรู แต่ไม่ถูกหกานไทย” ที่โรงแรมสยามศิริ ห้องกมลทิพย์ 1 โดย นพ.หนัย ชิตานันท์ ประธานสถาบันส่งเสริมสุขภาพไทย เป็นประธานในพิธี และมีดร.ศิริวรรณ พิทยรังสฤษฎิ์ ผอ.ศจy., ผศ.ดร.นิทัศน์ ศิริโชคิรัตน์ และดร.ศรีรัช ลาภใหญ่ เป็นผู้ร่วมแถลงข่าว ในการครั้งนี้ด้วย

เมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2555 ศจย.ร่วมกับเครือข่ายวิชาชีพ
เภสัชกรรมเพื่อควบคุมยาสูบ (ศภยส.) จัดประชุมแลกเปลี่ยนความ
คิดเห็นด้านการวิจัยในต่างประเทศ ในหัวข้อ “Smoking cessation
system in Hong Kong ” วิทยากรบรรยาย คือ Dr. Sophia
Chan (Head, Department of Nursing Studies, University of
Hong Kong) ผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ 30 ท่านอาทิ อาจารย์
มหาวิทยาลัย นักวิจัย และนักวิชาการ

ศจย.ร่วมกับสถาบันส่งเสริมสุขภาพไทย (สสท.) จัดประชุมสัมมนาเพื่อสร้างเสริมความเข้มแข็งและพัฒนาขีดความสามารถในการควบคุมคุณยาสูบระดับจังหวัด ครั้งที่ 2 หลักสูตร การบังคับใช้กฎหมายควบคุมคุณยาสูบ ระหว่างวันที่ 22-24 กุมภาพันธ์ 2555 ณ เข้าใหญ่ พั่วไส รีสอร์ฟ อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา เพื่อพัฒนาและสร้างเสริมความเข้มแข็งแก่บุคลากรที่ทำงานควบคุมคุณยาสูบด้านวิชาการและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การจับกุมสอบสวน สืบสวน ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมยาสูบเพื่อวางแผนการจับกุม ตลอดจนให้เกิดความรู้ความเข้าใจเรื่องการเฝ้าระวังยาสูบด้านไมซ์นา การให้สปอนเซอร์ของธุรกิจยาสูบและสุรา มีผู้เข้าร่วมอย่างกว่า 60 คน จากเครือข่ายที่ทำงานด้านการควบคุมยาสูบ

TRC Research Update

<http://www.facebook.com/TRCTobaccoControlResearch>

▶ “การแทรกแซงของอุตสาหกรรมยาสูบ”

การประชุมวิชาการบุหรี่กับสุขภาพแห่งชาติเป็นเวทีวิชาการในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่าง กันในแวดวงผู้ที่ทำงานด้านการควบคุมยาสูบหั้งนกวิชาการ นักวิจัย คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ภาค ประชาชน ตลอดจนผู้สนใจทั่วไปที่จะมีโอกาสได้พบปะ แลกเปลี่ยน รับฟังการนำเสนอข้อมูลวิชาการ ที่เกิดขึ้นในรอบปีเพื่อนำไปสู่การพัฒนางานด้านการควบคุมยาสูบในอนาคต

ในปี พ.ศ.2555 องค์กรอนามัยโลกได้ให้คำชี้แจง “Tobacco Industry Interference” ให้แก่ ประเทศสมาชิกและประชาคมโลก โดยให้ความสำคัญกับการเปิดโปงและตอบโต้กลยุทธ์การตลาดของ อุตสาหกรรมยาสูบที่มีมากขึ้นและรุนแรงมากขึ้น และเป็นหนึ่งในความพยายามภายใต้กรอบอนุสัญญา ควบคุมการบริโภคยาสูบ หรือ WHO-FCTC เพราะสิ่งนี้เป็นอันตรายร้ายแรงต่อสุขภาพของประชาชน ซึ่ง ประเทศไทยได้ขันรับแนวทางดังกล่าวและได้ให้ความหมายเพื่อเป็นทิศทางในการขับเคลื่อนในสังคม ไทย ด้วยคำชี้แจงว่า “**จับตา เฝ้าระวัง ยับยั้งอุตสาหกรรมยาสูบ**” ซึ่งคำชี้แจงของสังคมไทยแสดงให้เห็นถึงเจตนา真面目ในการทำงานควบคุมยาสูบด้านการส่งเสริมให้สังคมรู้เท่าทันกลยุทธ์การตลาดของ อุตสาหกรรมยาสูบ ที่จะส่งผลต่อปัญหาการควบคุมยาสูบจากกลยุทธ์การตลาดที่รับซ่อนและเป็น อันตรายต่อประชาชน โดยเน้นให้ผู้กำหนดนโยบายและสาธารณะรู้เท่าทันในเรื่องนี้

ดังนั้นจึงเป็นภารกิจที่ท้าทายในการทำงานควบคุมยาสูบ ที่เรียกร้องพลังจากสถาบันสังคม หน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน และบุคคลต่างๆ ในสังคมที่เกี่ยวข้อง รวมถึงสื่อ ที่จะต้องร่วมมือกันในการ สร้างบทบาทของทุกภาคส่วนในการควบคุมยาสูบที่สอดคล้องกับความมุ่งหวังดังที่ปรากฏในคำชี้แจง วัฒนธรรมหรือในปีนี้รวมทั้งรูปแบบบริการการเลิกบุหรี่.....สามารถติดตามรายละเอียดต่างๆ ได้ที่ [เว็บไซต์ ศจy.ค.ค.ที่ \[www.trc.or.th\]\(http://www.trc.or.th\)](http://www.trc.or.th)

▶ ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ (ศจy.)

วิทยาเขตราชวิถี มหาวิทยาลัยมหิดล

420/1 อาคารอนงค์ประสงค์ ชั้น 5 ถ.ราชวิถี เขตราชเทวี กรุงเทพฯ 10400

โทร: +662-354-5346 แฟกซ์: +662-354-5347

Email : webmaster@trc.or.th website : www.trc.or.th

